

Η χρήση των βλαστοκυττάρων από την πλευρά της δικαιοσύνης

Ορθοδοξία / Βιοηθική

Μαρία Ιωσηφίδου, Νοσηλεύτρια – Μάστερ Θεολογίας

Η εκτεταμένη ερευνητική χρήση των βλαστοκυττάρων και οι προσδοκίες που αυτή γεννά καθώς και ο δημόσιος διάλογος ο οποίος προέκυψε οδήγησαν τις περισσότερες κρατικές νομοθεσίες να θεσπίσουν κανόνες και σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις. Οι ρυθμίσεις αυτές ποικίλουν και εξαρτώνται από τις πεποιθήσεις και τις αντιλήψεις της κοινωνίας που αποτελεί το κάθε κράτος, το θρησκευτικό υπόβαθρο και διάφορους άλλους παράγοντες ξεχωριστούς για κάθε χώρα. Παρατηρείται λοιπόν μια διαφοροποίηση σε ότι αφορά την νομοθεσία της Ευρώπης και των άλλων κρατών. Στις μέρες μας μπορεί κανείς να παρατηρήσει ότι σε βάθος δεκαετίας έχει αρχίσει και παρατηρείται μια ανοχή σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια σε ότι έχει να κάνει με τις αρχές που διέπουν την χρήση των βλαστικών κυττάρων[165].

Το κυριότερο ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί από τη νομοθεσία αφορά το πότε ξεκινά η ανθρώπινη ζωή και κατά συνέπεια πότε το άτομο ξεκινά να αποκτά δικαιώματα και να του παρέχεται πλήρης νομική προστασία. Σε αυτό το σημείο συγκρούονται δύο διαφορετικές απόψεις. Η θεωρούμενη ως συντηρητική άποψη θεωρεί ότι το έμβryo θα πρέπει να έχει τα ίδια δικαιώματα με ένα πλήρη άνθρωπο αποδίδοντάς του πλήρες ηθικό status, ενώ η φιλελεύθερη υποστηρίζει ότι το έμβryo έχει σημαντικό ηθικό status, δεν έχει δικαιώματα και αντιθέτως αποτελεί έναν ιστό ή τμήμα του ανθρώπινου σώματος[166]. Το τελικό αποτέλεσμα είναι ότι ο νομοθέτης παίρνει τα κατάλληλα μέτρα κάθε φορά ανάλογα με το έννομο αγαθό που διακυβεύεται σε κάθε υπόθεση με το έμβryo σε κάποιες περιπτώσεις να θεωρείται υποκείμενο δικαίου από την στιγμή που συντελείται η γονιμοποίηση ενώ σε άλλες, όπως για παράδειγμα στα άρθρα που αφορούν τις αμβλώσεις, από την 14η ημέρα και μετά[167].

Η αντιμετώπιση των βλαστοκυττάρων στην ελληνική νομοθεσία ακολουθεί τον ήπια περιοριστικό φιλελεύθερο τρόπο. Σημαντικό για τον νομοθέτη ζήτημα αποτελεί η πηγή λήψης των βλαστοκυττάρων κάτι που οδηγεί τελικά στη διαφορετική λογική αντιμετώπισης κάθε ζητήματος. Η Ελλάδα έχει ενσωματώσει στην νομοθεσία της τη Σύμβαση του συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα δικαιώματα και τη βιοϊατρική, γνωστή και ως σύμβαση του Οβιέδο, με τον νόμο 2691/1998[168] με υπερνομοθετική ισχύ ώστε να δεσμεύει και τον μελλοντικό νομοθέτη. Πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο 18 §2 ορίζονται οι ρυθμίσεις που

προβλέπουν το πλαίσιο για την έρευνα σε έμβρυα in vitro, προστατεύοντας επαρκώς το έμβρυο.

Η σύμβαση του Οβιέδο απαγορεύει στο άρθρο 18 §2 τη δημιουργία εμβρύων για ερευνητικούς σκοπούς, κάτι όμως που δεν είναι τόσο απόλυτο όσο αφήνει η διατύπωση να διαφανεί, καθώς αφενός δεν ορίζει ρητά την έννοια του εμβρύου δίνοντας στο κάθε κράτος την δυνατότητα να εξαιρέσει τα πρώτα στάδια της εξέλιξης του εμβρύου αποκλείοντάς τα από την σύμβαση προστασίας για τα έμβρυα, αφετέρου απαγορεύει μεν τη δημιουργία εμβρύων για ερευνητικούς σκοπούς, αλλά επιτρέπει τη δημιουργία τους για θεραπευτικούς σκοπούς χωρίς να διευκρινίζει αν σε αυτούς εμπίπτουν και τα πειράματα με ενδεχόμενο ατομικό ή ομαδικό όφελος. Σε ότι έχει να κάνει με την έρευνα με υπεράριθμα έμβρυα και την πιθανή καταστροφή τους, η σύμβαση δεν είναι ξεκάθαρη χωρίς όμως να την αποκλείει. Το άρθρο 18 §1 αναφέρει ότι εναπόκειται στα κράτη η επίτρεψή της αρκεί να εξασφαλίζουν επαρκή προστασία στο έμβρυο. Η σύμβαση δεν απαγορεύει επίσης ρητά, αλλά ούτε και μπορεί να συναχθεί η απαγόρευση αυτή από το πρόσθετο πρωτόκολλο για την απαγόρευση κλωνοποίησης ανθρωπίνων όντων, τη δημιουργία για θεραπευτική κλωνοποίηση ολοδύναμων κυττάρων. Χωρίς την πλήρη ερμηνεία των εννοιών «έμβρυο» και «ανθρώπινο ον» αφήνεται στην δικαιοδοσία των κρατών να υπάγουν σε αυτές μόνο τα έμβρυα που έχουν προέλθει από την γονιμοποίηση του ωαρίου, τα ολοδύναμα κύτταρα που δημιουργούνται κατά τη θεραπευτική κλωνοποίηση ή να θεωρήσουν κάποιο άλλο σημείο (όπως τη 14η ημέρα από την γονιμοποίηση) ή κάποιο άλλο γεγονός, όπως την εμφύτευση.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

[165] Π. Βούλτσος, Α. Χατζητόλιος, «Ηθικές και νομικές επιφυλάξεις για την έρευνα με εμβρυικά βλαστοκύτταρα στην ορθόδοξη Ελλάδα σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες» (2008), Η Ιατρική σήμερα, Ι.Θ. τεύχος 52, διαθέσιμο στο <http://www.isth.gr/images/uploads/03-3-BOULTSOS.pdf>

[166] Ε. Ευαγγελάτου, «Βλαστοκύτταρα. Η τεχνολογική εξέλιξη και οι παραλλαγές στη νομοθεσία, Δημόσιο Δίκαιο και Πολιτικές στη Βιοϊατρική. Μεταμοσχεύσεις - υποβοηθούμενη αναπαραγωγή - βλαστοκύτταρα» (2007), Εκδόσεις Σάκουλα

[167] Δ. Αποστολίδης, «Σύγχρονα ερωτήματα για το status του εμβρύου και ορθόδοξη προβληματική» (2009), Διπλωματική εργασία, ΕΑΠ, Πάτρα

[168] http://bioethicsuop.blogspot.gr/2012/06/blog-post_6874.html (Ανάκτηση: 20/4/2016)

<http://bit.ly/2HawViV>